

# Motion till riksdagen

1989/90:U623

av Lars Leijonborg (fp)

Albanien

---

Albanien är Europas hårdaste diktatur. Påståendet var sant redan före förra årets dramatiska utveckling i Östeuropa. Idag är det ingen som bestrider det.

I en motion under förra riksmötet (1988/89:U549) tog jag upp Sveriges förhållande till Albanien. Förslagen i motionen om intensifierade svenska kontakter för att den vägen kunna främja mänskliga rättigheter i landet ter sig minst lika motiverade i år. Som en del i en aktivare svensk Östeuropapolitik är det viktigt att Sverige gör allt för att etablera närmare förbindelser med Albanien. Amnesty International tog i sin årsrapport för 1989 upp Albanien och konstaterade en rad allvarliga inskränkningar i de mänskliga fri- och rättigheterna.

Till bilden hör emellertid att tövädret i Östeuropa i någon ringa mån nått också Albanien. Efter diktatorn Enver Hoxhas död har en försiktig öppning mot omvärlden ägt rum. Händelserna i bl.a. Rumänien har emellertid skrämt de albanska ledarna och framtiden ter sig just nu mycket oviss. Det har förekommit uppgifter om försök att störta regimen.

Albanien styrs enligt marxist-leninistiska principer. När andra kommunistländer sviktat i efterlevnaden av dogmerna har Albanien envist hållit fast vid en hård kommunism av gammalt märke. De andras bristande renlärighet har lett till att Albanien brutit med ett efter ett av sina socialistiska broderländer. Händelserna 1989 har naturligtvis gjort landet än mer isolerat. Eftersom avskärmningen från västerlandet redan var nästan total har de allt färre kontakterna med den krympande kommunistvärlden gjort Albanien nästan helt utan kontakter med omvärlden. Undantagen har framför allt utgjorts av vissa förbindelser med länder i tredje världen.

I skydd av denna isolering pågick och pågår fortfarande ett brutalt förtryck av oliktankande, etniska minoriteter och religiösa grupper. Förföljelserna inleddes redan strax efter kommunistpartiets maktövertagande i november 1944. Omvärldens uppmärksamhet på dessa kränkningar av mänskliga rättigheter har dock varit mycket begränsad. Det råder en rigorös censur och möjligheterna för utlänningar att röra sig i landet är begränsade.

Kristendomen har ända sedan apostolisk tid spelat en stor roll i albansk historia. Sedan 1400-talet har det också funnits ett starkt muslimskt inslag i landet. I landet bor också en grekisk minoritet. Många av dem är i religiöst

avseende grekiskt ortodoxa. Detta är en dubbel belastning. Båda dessa egenskaper gör dem till måltavla för diskriminering och förföljelse.

En särskild händelse i de albanska religionsförföljelserna var det tal som Enver Hoxha höll den 6 februari 1967. Talet publicerades i det kommunistiska partiorganet (Zeri i popullit) dagen efter. Redan i maj samma år hade över 2000 kyrkor och moskéer förstörts eller förändrats. Något senare förklarades all religiös aktivitet för olaglig. I den konstitution som antogs 1976 slogs fast att "staten erkänner ingen religion men stöder och utformar ateistisk propaganda med syfte att inplantera i mänskligheten den vetenskapligt materialistiska världsåskådningen" och "att grunda något slag av fascistisk, antidemokratisk, religiös eller antisocialistisk organisation är förbjudet".

De sparsamma rapporterna om förföljelserna talar om tortyr till döds, skenrättegångar, arkebuseringar och deporteringar. Hur många som drabats är omöjligt att ha någon säker uppfattning om.

Den senaste tiden har Albanien alltså visat något större öppenhet mot omvärlden, även om vägen av liberaliseringar under 1989 satt skräck i ledningen i Tirana. Det är mycket viktigt att de kontaktförsök som trots allt förekommer bemöts med intresse från andra länders sida. Erfarenheten från andra länder som hamnat under kommunistiskt förtryck säger att sådana kontakter är den bästa, och förmodligen enda, vägen att göra något för dem som är förföljda och fängslade.

Sverige bör söka trappa upp sina kontakter med Albanien. Regeringen bör på en gång markera vårt avståndstagande från förtrycket och vårt intresse för mer av kontakter mellan länderna.

Regeringen bör utforma en strategi för hur kontakterna mellan Sverige och Albanien kan förbättras. En svensk ambassad bör öppnas i landet. Utrikesutskottet hävdade i sitt yttrande (1989/90:UU5) över min tidigare motion att arbetsmöjligheterna för diplomater i Albanien är sådana att en svensk beskickning i landet inte skulle tjäna något syfte. Jag ifrågasätter den bedömningen. Albanien är det enda land i Europa där Sverige saknar ambassad. En upptrappning av de diplomatiska förbindelserna skulle vara en markering av vårt intresse av närmare kontakter.

## Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tätare kontakter mellan Sverige och Albanien i syfte att främja en utveckling mot större respekt för de mänskliga rättigheterna i det landet.

Stockholm den 24 januari 1990

*Lars Leijonborg (fp)*